

07 decembrie 2020

Parlamentul
Republicii Moldova

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova, articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

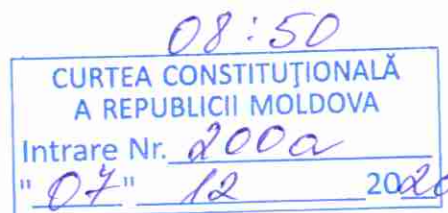
Semnatarii sesizării

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova:

Adunarea Parlamentară
Maria Hobanu

Data:

7 decembrie, 2020

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Numele/Denumirea: **Dinu**
2. Prenumele: **Plîngău**
3. Funcția: **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta sesizare, în temeiul prevederilor art. 135 alin. (1) lit. "a" din Constituție, art. 4 lit. "a" din Codul Jurisdicției Constituționale se solicită exercitarea controlului de constituționalitate în privința:

- *Hotărârii Parlamentului pentru modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului votată pe data de 3 decembrie, în lipsa unui proiect.*

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Circumstanțele de fapt

1. La 03.12.2020, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat **Hotărârea pentru modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului.**
2. În această zi, majoritatea parlamentară, făcând abuz de poziția dominantă din Parlament a recurs la mai multe încălcări ale Regulamentului Parlamentului. Astfel, fără niciun proiect de Hotărâre, chiar în cadrul ședinței plenare, Frațiunea Partidului Socialiștilor din Moldova s-a înțeles cu Frațiunea Partidului Șor să schimbe componența nominală a Biroului permanent al Parlamentului.
3. Ordinea de zi a ședinței plenare propusă pentru ziua de 3 decembrie 2020 nu prevedea un asemenea subiect. Odiinea de zi fiind pregătită conform art. 13 din Regulamentului Parlamentului.

4. În mod discreționar, fără proiect de hotărâre, în baza unei propuneri verbale din partea unui deputat s-a propus modificarea componenței nominale ale Biroului permanent al Parlamentului
5. Astfel, prin această propunere, deși era destul de neclar ce se votează întrucât votul s-a produs în lipsa vreunui proiect și în condiții tensionate, în care deputații din opoziție protestau față de abuzurile majorității, Biroul permanent al Parlamentului a fost modificat după cum urmează:
 - S-a propus includerea unui membru din partea Grupului parlamentar „Pro-Moldova”;
 - S-a propus includerea unui membru din partea Grupului „Pentru Moldova”;
 - S-a dispus reducerea unui membru din Biroul permanent din partea Frațiunii Partidului Democrat din Moldova.
6. Ședința respectivă a fost prezidată de către vice-președintele Parlamentului, Vlad Bătrâncea, care potrivit Regulamentului nu dispune de dreptul de a modifica ordinea de zi a ședinței plenare. Cu atât mai mult că deputații din majoritatea parlamentară nu au votat proiect anume, ci o propunere de modificare a componenței Biroului Permanent.
7. Prin acest abuz de poziție dominantă, majoritatea parlamentară a încălcat nu doar Regulamentul Parlamentului, dar și drepturile deputaților la inițiativă legislativă consfințite în Constituția Republicii Moldova.
8. În consecința celor menționate mai sus, nu este clar pentru toți deputații care este componența Biroului Permanent al Parlamentului și dacă majoritatea parlamentară pe lângă legi și hotărâri poate adopta înțelegeri sau propuneri expuse în plen, fără avea un proiect ca bază.

Admisibilitatea sesizării

9. Prezenta sesizare este depusă în conformitate cu art. 135, alin. (1), lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1), lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale.
10. Luând în calcul faptul că Hotărârea contestată nu a fost promulgată și publicată în Monitorul Oficial, menționăm că potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 9/2014, *„orice subiect cu drept de sesizare poate contesta la Curtea Constituțională o lege nepublicată în Monitorul Oficial”*.
11. Menționăm că Hotărârea contestată, votată cu grave încălcări ale Regulamentului Parlamentului și prevederilor Constituționale, a produs un abuz și un fapt ce discreditează instituția parlamentară.
12. Prin cele expuse mai sus, Hotărârea contestată este admisibilă sub aspectul controlului de constituționalitate.

Acuzații de neconstituționalitate

13. În circumstanțele speței, expuse *supra* acuzațiile de neconstituționalitate a intervenției legislative a Parlamentului în modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului fără vreun proiect în acest sens, s-a intervenit asupra organului de lucru al Parlamentului, fără a ține cont de poziția fracțiunilor din parlament, cât și constituționalitatea reglementărilor legislative privind modul de adoptare a actului.
14. Or, acuzațiile de neconstituționalitate se referă atât la constituționalitatea procedurii prin care a fost votată această Hotărâre, cât și însăși procesul de examinare și adoptare a actului.

A. Încălcarea principiului legalității

15. În accepțiunea Curții Constituționale, principiul legalității are drept consecință obligativitatea respectării legilor, inclusiv de către forul legislativ suprem al statului, această exigență fiind impusă nu doar indivizilor sau persoanelor juridice private, ci și autorităților și instituțiilor publice. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, este important ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost acordate. (HCC 22/2015)
16. Urmând logica exigențelor de constituționalitate impuse în raport cu exercitarea prerogativelor constituționale ale Parlamentului, în speță cu ocazia modificării unor acte normative, Parlamentul a avut obligația constituțională desprinsă din interpretarea art. 1 alin. (3) din Constituție, dată de CC în jurisprudența sa constantă, de a se conforma propriilor reglementări legislative privind activitatea de legiferare.
17. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 100 cu privire la actele normative, prezenta lege definește regulile de exercitare de către Parlament a atribuțiilor constituționale exclusive de legiferare.
18. Or, Legea nr. 100 definește noțiune de legalitate constituțională în sensul art. 1 alin. (3) din Constituție a procesului de legiferare, obiect al prezentului control de constituționalitate solicitat Înaltei Curți, în privința conformității "tehnicii legislative" de care a făcut uz Parlamentul, mai exact majoritatea parlamentară în scopul de a modifica componența nominală a Biroului permanent al Parlamentului, obligației constituționale a Parlamentului de a se conforma normelor constituționale privind respectarea principiului legalității în calitatea sa de valoare fundamentală a unui stat democratic.
19. Potrivit jurisprudenței CC, orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să

asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului (HCC 13/2015), Hotărârea în cauză nefiind o excepție în acest sens.

20. Prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul impune o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară (HCC 19/2012 §99).
21. Precizăm că forul legislativ se conduce în activitatea sa de Regulamentul propriu, stabilit în conformitate cu art. 64, alin. (1) din Constituție.
22. Potrivit Hotărârii CC nr. 28/2020, prin care a fost interpretat art. 64, alin. (1) și art. 72, alin. (3) lit. c) din Constituție, este interzis Parlamentului să stabilească un regulament temporar pentru examinarea proiectelor de legi și a amendamentelor, fără modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin lege organică.

Încălcarea art. 64 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova

23. Curtea Constituțională reține că principiul autonomiei parlamentare are în vedere marja discreționară stabilită de art. 64, alin. (1) din Constituție, care-i permite Parlamentului să-și stabilească de sine stătător organele interne, să-și organizeze activitățile.
24. În același context, Curtea notează că deși Parlamentul, în baza autonomiei regulamentare, are prerogativa de a-și stabili prin Regulament structura și modul de organizare și funcționare, Regulamentul nu poate să contravină spiritului Constituției și ordinii publice instituite pentru procedura de adoptare a legii (HCC nr. 20/2014).
25. Astfel, Curtea reține că autonomia regulamentară nu poate fi exercitată în mod discreționar și abuziv, cu încălcarea atribuțiilor constituționale ale Parlamentului sau a normelor imperative privind procedura parlamentară (HCC nr. 27/2015).
26. La stabilirea regulilor cu privire la procedurile parlamentare de examinare a proiectelor de legi și a amendamentelor, majoritatea parlamentară trebuie să respecte un echilibru între autonomia parlamentară, pe de o parte, și principiul democrației reprezentative, pe de altă parte. Acest fapt presupune că majoritatea parlamentară trebuie să asigure un tratament corect și adecvat al minorităților parlamentare, fără să facă abuz de poziția dominantă (HCC nr. 28/2020)
27. Prin urmare, Curtea reține că Constituția nu-i permite Parlamentului să stabilească un regulament temporar pentru examinarea proiectelor de legi și a amendamentelor, fără modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin lege organică.

Încălcarea Regulamentului Parlamentului

28. Hotărârea contestată care modifică componența nominală a Biroului permanent al Biroului Parlamentului Republicii Moldova, a fost votată fără un proiect în acest sens, având ca bază o propunere venită în timpul ședinței, fără a fi inclus în ordinea de zi a ședinței în mod regulamentar. Mai mult ca atât, majoritatea parlamentară a pus în discuție acest subiect făcând uz de poziția sa dominantă în parlament cu scopul de a rezolva rapid problemele sale ce țin de lipsa majorității în Biroul permanent al Parlamentului din partea noii majorități.
29. În conformitate cu art. 59 din Regulamentul Parlamentului, „*deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare au dreptul să prezinte în scris propuneri conceptuale și amendamente motivate la proiectul de act legislativ*”. La acest capitol precizăm că atât deputații, cât și fracțiunile parlamentare din opoziție au fost lipsiți de dreptul de a depune amendamente sau de a veni cu propuneri în acest sens. Astfel, a fost încălcat nu doar Regulamentul Parlamentului, dar și art. 73 din Constituție.
30. Potrivit art. 60 din Regulamentul Parlamentului, „*proiectele de legi, înscrise pe ordinea de zi a ședinței Parlamentului, se dezbat*”. Proiectul contestat a fost votat fără ca deputații să vadă ce votează, mai mult ca atât, dezbateră lui a fost imposibilă. Votarea s-a produs printr-o simplă anunțare a intenției de modificare a componenței nominale a Biroului Permanent.
31. Art. 61, alin. (3) și (4) din Regulamentul Parlamentului stabilește că deputatul are dreptul să adreseze întrebări raportorilor, cât și are dreptul de cuvânt. În condițiile în care proiectul a fost adoptat fără existența proiectului, fără procesul-verbal al fracțiunii privind desemnarea deputatului ca membru în Biroul permanent, deputații au fost lipsiți de aceste drepturi.

Încălcarea art. 73 din Constituția Republicii Moldova

32. Potrivit art. 73 din Constituție, deputații în Parlament au dreptul de inițiativă legislativă.
33. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul de inițiativă constă în posibilitatea subiectelor menționate la art. 73 din Constituție de a prezenta propuneri de lege ferenda, corelată cu obligația Parlamentului de a le examina, dezbate și de a se pronunța asupra acestora prin adoptare sau respingere.
34. Curtea a notat că pentru a fi materializată într-un act final adoptat, orice inițiativă legislativă trebuie să parcurgă o procedură determinată într-un întreg proces legislativ, în care se manifestă prerogativele parlamentare. Astfel, procedura legislativă parlamentară cuprinde totalitatea regulilor pentru pregătirea examinării, examinarea și votarea unui proiect de lege în Parlament (HCC nr. 15/2012).
35. În această ordine de idei, Curtea constată că din punct de vedere tehnic, amendamentul presupune abrogarea unui text dintr-un proiect, completarea lui

cu elemente noi, modificarea textului, etc. Curtea menționează că dreptul la inițiativă legislativă și dreptul de a depune amendamente urmăresc același scop, care constă în legiferarea de către Parlament.

36. La data de 3 decembrie 2020, majoritatea parlamentară adoptă Hotărârea pentru modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului, votată fără proiect, ci în baza unor propuneri verbale parvenite din partea unui deputat. Astfel, deputații care nu fac parte din această majoritate parlamentară au fost lipsiți de dreptul la inițiativă legislativă garantat de art. 73 din Constituția Republicii Moldova.
37. Astfel, potrivit celor menționate mai sus, au fost comise grave abateri de la prevederile constituționale, fapt pentru care, solicităm Înaltei Curți să declare neconstituțională Hotărârea parlamentului pentru modificarea componenței nominale, adoptată pe 3 decembrie 2020.

B. Necesitatea suspendării acțiunii legii contestate până la soluționarea în fond a cauzei în conformitate cu art. 25¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională

38. În motivarea respectivei cerințe, precizăm că majoritatea parlamentară care s-a constituit recent, pentru a-și întări poziția dominantă, cu scopul de a obține ca în Biroul permanent al Parlamentului să aibă o majoritate de voturi, a recurs la un abuz.
39. În aceste condiții s-a creat un conflict în interiorul parlamentului.
40. Suspendarea actului contestat rezultă din necesitatea de a opri abuzul de poziție dominantă din partea majorității parlamentare care poate recurge din nou la încălcarea Regulamentului Parlamentului pentru a-și întări pozițiile în mod neproportional în raport cu opoziția parlamentară.
41. Cu atât mai mult că actul contestat afectează principiile precum democrația și pluralismul politic, valori supreme ce sunt garantate de Constituție.
42. În condițiile crizei prin care trece Republica Moldova, nu avem nevoie de conflicte ce agravează situația existență și face imposibilă activitatea instituțiilor care trebuie să găsească soluții comune pentru depășirea situației grave în care suntem. În acest context, solicităm Înaltei Curți să se expună pe seama argumentelor invocate mai sus.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

6. Admiterea prezentei sesizări spre examinare și examinarea sesizării în regim de urgență.
7. Declararea sesizării admisibilă.

8. Suspendarea, până la soluționarea în fond a cauzei, a acțiunii a Hotărârii pentru modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului, votată pe data de 3 decembrie 2020, în baza unei propuneri verbale parvenite de la un deputat.
9. Exercițarea controlului constituționalității: **Hotărârii pentru modificarea componenței nominale a Biroului permanent al Parlamentului Republicii Moldova, votată pe data de 3 decembrie 2020.**

VI – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

10. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Semnătura:

Dinu Plîngău